Re-integratiebeleid: Wat zijn de resultaten en wat zijn ze waard?

M. Buurman

Samenvatting
Recent publiceerde het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een beleidsevaluatie over het re-integratiebeleid. De uitkomst van deze evaluatie is dat re-integratie circa 2 miljard euro kost en in financiële termen niet zoveel oplevert. De reacties op deze uitkomsten lopen sterk uiteen. Vertegenwoordigers van gemeenten, UWV en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geven aan dat het om oude cijfers gaat, er veel veranderd is in het re-integratiebeleid en lang niet alle positieve effecten van re-integratie in de evaluatie meegenomen konden worden. In hun ogen hoeft het huidige beleid dan ook niet sterk te veranderen. Anderen vinden re-integratie verkwisting van geld en hebben twijfels over de werking van de private re-integratiemarkt1. Reden genoeg voor de Tweede Kamer om hoorzittingen te wijden aan de situatie op de re-integratiemarkt.
Dit artikel beoordeelt in paragraaf 2 een aantal van de argumenten in het huidige debat op hun waarde. Maar eerst geeft paragraaf 1 de belangrijkste uitkomsten van de beleidsdoorlichting en enkele recente onderzoeken weer om duidelijk te maken over welke budgetten en resultaten het gaat. In paragraaf 4 volgt een korte conclusie2.

Trefwoorden: Arbeidsmartkbeleid, re-integratie, effectiviteit

1 Re-integratiebudgetten en resultaten

Budgetten
Werklozen, arbeidsgehandicapten, bijstandsgerechtigden en niet uitkeringsgerechtigde werkzoekenden kunnen ondersteuning krijgen van UWV en gemeenten bij het vinden van een baan. In tabel 1 is te zien hoeveel overheidsgeld gemoeid is met re-integratie door publieke opdrachtgevers. In 2007 gaat het om ruim 2 miljard euro.

Tabel 1. Beschikbare re-integratiemiddelen opgenomen in de begrotingen 2000-2007 (uitgaven excl. uitvoeringskosten)

(x € mln)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Re-integratie gemeenten	1848	2051	2061	1844	1667	1636	1665	1647
Re-integratie UWV	441	661	722	635	605	560	480	408
Overige instrumenten*	39	80	245	235	257	131	61	9
Totaal Rijk	2328	2792	3028	2714	2529	2325	2206	2064

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2008, p. 33
* Tussen 2000 en 2006 waren nog aanzienlijke middelen beschikbaar onder andere voor de zogenaamde Agenda voor de Toekomst, praktijkscholing, sectorale stimulansen (SVWW) en voor specifieke doelgroepbenadering (Taskforce jeugdwerkloosheid, Grijs werkt, RSP etc.). Het betreft allemaal tijdelijke regelingen die in 2007 zijn afgesloten.

Dit geld is niet alleen bestemd voor re-integratietrajecten. Gemeenten mogen hun re-integratiebudget van ruim 1,6 miljard euro vrij besteden aan re-integratie. Zij kunnen naast re-integratietrajecten ook andere arbeidsmarktinstrumenten inzetten en gesubsidieerde banen financieren. Naar schatting is in 2005 circa de helft van het budget van gemeenten aan gesubsidieerde arbeid besteed en de rest aan re-integratietrajecten (RWI 2006, p.49). UWV betaalt uit het re-integratiebudget naast re-integratietrajecten ook bijvoorbeeld voorzieningen voor aanpassing van de werkplek. In totaal is door UWV in 2006 zo'n 300 miljoen euro begroot voor de inkoop van re-integratietrajecten (RWI, 2006, p.30). Kortom, maar ongeveer de helft van de 2 miljard re-integratiegeld gaat naar re-integratietrajecten.
UWV en gemeenten kopen deze re-integratietrajecten sinds 2002 in bij re-integratiebedrijven op de private markt. UWV is verplicht het hele budget voor re-integratietrajecten te besteden op de private markt. Gemeenten zijn daar sinds 2006 vrij in: zij mogen trajecten zowel zelf uitvoeren als inkopen. Daarvoor besteedden gemeenten al een deel van hun budget aan gesubsidieerde arbeid op de publieke 'markt'. De cijfers over het deel van het re-integratiebudget dat gemeenten bij private re-integratiebedrijven besteden lopen uiteen, in 2004 bijvoorbeeld tussen de 20 en de 50 procent van hun budget (RWI, 2006, p.64).

Aantallen trajecten
In tabel 2 staat een overzicht van het aantal trajecten dat publieke opdrachtgevers, gemeenten en UWV, jaarlijks inkopen. In totaal kochten zij in 2006 zo'n 164.000 trajecten in.

Tabel 2. Gestarte re-integratietrajecten (x 1000)

	2002	2003	2004	2005	2006
Arbeidsgehandicapten	26	42	39	33	31
WW	9	29	52	47	35
Gemeenten	114	105	109	98	98
Totaal	149	176	200	178	164

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2008, p.24

Bruto-plaatsingsresultaten
Na een traject dat gestart is in 2004 vindt 67 procent van de werklozen, 51 procent van de arbeidsgehandicapten, 19 procent van de bijstandsgerechtigden en 61 procent van de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden binnen twee jaar een baan. Zie tabel 3.

Tabel 3. Resultaten uitstroom naar werk

	Start traject 2002 uitstroom naar regulier werk binnen 24 maanden	Start traject 2003 uitstroom naar regulier werk binnen 24 maanden	Start traject 2004 uitstroom naar regulier werk binnen 24 maanden
WW	58%	63%	67%
AG	48%	48%	51%
ABW	10%	15%	19%
NUG	47%	58%	61%
Totaal	26%	38%	41%

Bron: SZW 2008, p. 40. Vanwege beleidsmatige en wettelijke verschillen in aansturing vanuit SZW tussen gemeenten en UWV zijn de meetmethoden van de nulmeting verschillend. Hierdoor zijn de cijfers tussen de wetsdoelgroepen onderling niet vergelijkbaar.

Niet alle uitstroom naar werk is duurzaam. Duurzaam wil zeggen dat de baan langer duurt dan zes maanden. Van de trajecten gestart in 2004 leidde voor werklozen 36 procent tot een duurzame plaatsing en voor arbeidsgehandicapten 30 procent (SZW 2008).

Netto-effectiviteit

Netto-effectiviteit wil zeggen het aantal mensen dat *door* de inzet van een traject een baan vindt. Onderzoekers bepalen dit netto-effect door rekening te houden met de kansen op de arbeidsmarkt van mensen zonder de inzet van een traject. In Nederland zijn er de afgelopen jaren diverse onderzoeken verricht naar de netto-effecten van re-integratietrajecten. Deze onderzoeken laten gemiddeld genomen een klein positief effect zien van een paar procentpunt (SZW, 2008, p.42, 55, 56). Zo blijkt uit Groot et al (2008, p. 34, 62) dat de kans op werk binnen anderhalf jaar na start van het traject stijgt met 2,5 procentpunt voor bijstandsgerechtigden die binnen een jaar een traject aangeboden krijgen. Voor mensen die na een jaar een traject aangeboden krijgen, is het effect 1,5 procentpunt. Voor WW-ers ligt de kans op werk na een traject wat lager in dit onderzoek. De resultaten verschillen wat van onderzoek tot onderzoek. Het is beter om te kijken naar trends of gemene delers die uit deze onderzoeken naar voren komen dan om te focussen op één cijfer uit één jaar of één onderzoek. Zo blijkt dat zowel in de bijstand als de WW re-integratie het meest is effectief voor kansarme groepen, zoals personen die langdurig op een uitkering zijn aangewezen, ouderen, laagopgeleiden en niet-westerse allochtonen (SZW, 2008, p. 6).

Kosten en baten voor de sociale zekerheid

Uiteindelijk gaat het niet alleen om het aantal mensen dat een baan vindt door een traject, maar ook om de kosten en baten die hiermee gemoeid zijn. Recent is uitgerekend wat de kosten en baten voor de sociale zekerheid zijn. Dat wil dus zeggen: wegen de kosten van de inzet van re-integratietrajecten per deelnemer op tegen de daardoor bespaarde uitkeringen?3 Het antwoord hierop is nee, in het algemeen niet. Trajecten ingezet in de periode 2002-2005 voor WW'ers en WWB'ers blijken op landelijk niveau niet te leiden tot een verlaging van de uitgaven aan sociale zekerheid: de gemiddelde kosten van de trajecten zijn hoger dan de gemiddelde bespaarde

uitkeringslast. Voor sommige groepen neemt de uitkeringslast zelfs toe door re-integratie, omdat door de inzet van een traject de re-integratie langer duurt (Groot et al, 2007, p.20 en p.30). De kosten van een traject voor WW'ers bedragen bijvoorbeeld gemiddeld € 2.150 euro per traject. Het effect van trajecten op de uitkeringslasten loopt uiteen van een daling van de uitkeringslasten met € 500 voor trajecten voor de leeftijdsgroep 35-44 jaar tot een stijging van de uitkeringslasten met € 800 voor trajecten voor 55-64 jarigen. Per saldo leiden trajecten voor WW'ers dus tot een stijging van de uitgaven aan de WW (Groot et al, 2007, p.20).

2 De waarde van de resultaten

De conclusie uit de vorige paragraaf is dat de kans op een baan gemiddeld slechts een beetje stijgt door een traject en dat de kosten niet opwegen tegen de baten van de bespaarde uitkeringen. Dat heeft geleid tot een debat onder voor- en tegenstanders van de inzet van re-integratietrajecten over de waarde van deze resultaten. Maar welke argumenten die de afgelopen weken de revue zijn gepasseerd zijn nu steekhoudend? Hieronder een beoordeling.

Zijn de maatschappelijke kosten en baten van re-integratie dan wel positief?
Eigenlijk weten we dat nog niet. Voorstanders van re-integratie zeggen dat re-integratie meer effecten heeft dan de directe effecten op een deelnemer. Maar het totaal van deze effecten, de maatschappelijke kosten en baten, kan net zo goed negatief als positief zijn. Het lastige van dit soort onderzoek is dat er veel aannames gemaakt moeten worden over bijvoorbeeld de gevolgen voor de totale werkgelegenheid, de baten van extra productie van de 'gere-integreerde', de verdringing van andere van de arbeidsmarkt, de kosten van het verlies aan vrije tijd, toegenomen veiligheid en soms zelfs geluk. De uitkomsten van dit soort onderzoek zijn daar erg gevoelig voor. Kok et al. (2006) kwamen tot de conclusie dat het saldo van de maatschappelijke kosten en baten positief was. Het CPB (2007) liet echter zien dat met andere aannames over de waardering van vrije tijd de balans kan omslaan.
Daarbij is nog geen rekening gehouden met de indirecte kosten en baten die gemoeid zijn met het volgen van re-integratietrajecten. Als re-integratie niet tot een baan leidt kunnen mensen hier toch beter van worden. Bijvoorbeeld doordat een deel van de mensen beter in zijn vel komt te zitten en een stapje dichter bij werk is gekomen. Maar het kan ook zijn dat bij een ander deel van de mensen de frustratie is toegenomen, omdat ze vrije tijd hebben opgeofferd en geen baan hebben gevonden. Bovendien is het de vraag of dit soort effecten ook niet met andere, wellicht goedkopere, maatregelen bereikt kan worden. Bijvoorbeeld door het aanbieden van psychologische hulp of het organiseren van bijeenkomsten in het buurthuis.

Gaat er van re-integratie een dreiging uit?
In het verlengde van het voorgaande argument zeggen voorstanders dat van het aanbieden van re-integratietrajecten een dreiging uitgaat waardoor werklozen geneigd zijn zelf harder te zoeken naar een baan. Of mensen doet besluiten van hun uitkering af te zien, omdat ze geen tijd hebben voor re-integratie vanwege andere werkzaamheden. Dat het dreigeffect van re-integratie bestaat, is aannemelijk. De inzet van Work First voor bijstandsgerechtigden doet een derde van de potentiële deelnemers besluiten af te

zien van een uitkering (Sol et al, 2007). Ook uit Amerikaans onderzoek blijkt dat de kans dat werklozen hun uitkering beëindigen toeneemt als de brief met de uitnodiging voor een re-integratietraject op de mat valt. Dit effect bleek zelfs groter dan het effect van het traject zelf (Black et al, 2003). UWV heeft voor Nederland een keer het effect van het aanbieden van een re-integratietraject onderzocht. Daaruit bleek een stijging van de kans op werk van maar liefst 26 procent door het aanbod van een traject. Door de daadwerkelijke inzet van het traject daarna verdween dit effect echter bijna helemaal (SZW, 2008, p.52). De daling komt doordat mensen in een traject zitten 'opgesloten'. Dat wil zeggen, dat ze minder hard zoeken tijdens het traject dan ze normaal doen, omdat ze bijvoorbeeld eerst hun traject willen afmaken. Helaas is alleen dreigen met en nooit uitvoeren van een traject geen optie. Dat zou immers geen erg geloofwaardige dreiging vormen. Een alternatief voor dreiging via trajecten is het inzetten van sancties of verlagen van de uitkeringen. Ook dat maakt een uitkering ontvangen minder aantrekkelijk en stimuleert mensen om een baan te zoeken.

Kunnen de resultaten omhoog door meer maatwerk?
Ja, dat kan. Het gemiddelde effect van re-integratietrajecten is weliswaar gering, maar er zijn wel verschillen in effecten van re-integratie tussen mensen, instrumenten en moment van inzet. Door daar beter op in te spelen kan er nog winst geboekt worden. Het is niet zozeer de vraag of re-integratie nu wel of niet werkt, maar 'wat werkt voor wie en wanneer?'
Trajecten voor WW'ers blijken namelijk het meest effectief wanneer zij worden ingezet na anderhalf jaar en niet al na een half jaar of pas na drie jaar. Ze zijn het meest effectief voor mensen die niet te jong en niet te oud zijn en voor fase 2 cliënten. Trajecten voor WW'ers leveren dus het meest op voor diegenen met enige afstand tot de arbeidsmarkt, maar die afstand moet niet te groot zijn (Groot et al, 2007). Tot voor kort kregen ook werklozen die nog geen traject nodig hadden er één aangeboden. Dit vanwege de zogenaamde sluitende aanpak. Dat wil zeggen, dat iedereen binnen een jaar weer aan het werk moest zijn of 'in traject zitten'. Trajecten voor bijstandsgerechtigden zijn effectiever wanneer ze een half jaar na instroom worden ingezet en niet pas na anderhalf jaar of drie jaar (Groot et al, 2007). Mensen die in de bijstand komen, hebben doorgaans geen recente werkervaring. Hoe eerder zij een traject krijgen des te hoger de kans op uitstroom. Hoewel ook voor bijstandsgerechtigden de sluitende aanpak gold, kregen nog lang niet alle bijstandsgerechtigden binnen een jaar een traject of werk aangeboden.
Een positief saldo van directe baten en lasten van re-integratie is ook wel degelijk mogelijk. Trajecten ingezet door de gemeente Rotterdam leveren per saldo een besparing op van uitgaven aan sociale zekerheid. Rotterdam heeft de afgelopen jaren de nadruk op het realiseren van trajecten verlegd naar de nadruk op het bereiken van resultaat (Groot et al, 2007).

Kunnen de resultaten omhoog door beter opdrachtgeverschap?
Ja, dat is mogelijk. De recent gepubliceerde cijfers gaan over de jaren tot en met 2005. Daar zitten nog niet alle ontwikkelingen in die de laatste jaren op de re-integratiemarkt zijn opgetreden, zoals professionalisering van het opdrachtgeverschap die de RWI in 2006 constateerde (RWI , 2006).

De private markt is pas in 2002 echt van start gegaan en was in het begin erg turbulent. Opdrachtgevers hielden jaarlijks aanbestedingen die de markt op zijn kop zetten. Bedrijven groeiden soms met honderden procenten per jaar, terwijl andere hun omzet zagen dalen (RWI, 2004). Dat leidde, in combinatie met de sterke concurrentie op prijs, tot een vechtmarkt waarop kwaliteit soms het onderspit delfde. Bedrijven concurreerden zwaar op prijs om bij de jaarlijkse aanbesteding opdrachten binnen te halen en hun marktaandeel veilig te stellen. Als dat mislukte, moesten bedrijven reorganiseren. Dat had de nodige gevolgen voor de afhandeling van de nog lopende contracten. Opdrachtgevers dachten in het verleden dat hun taak er op zat na de aanbesteding, maar dat was eigenlijk pas het begin. Niet alles is namelijk van te voren vast te leggen in contracten. Bijsturing tijdens de rit is bijvoorbeeld nodig als een cliënt terugvalt in zijn verslaving. Misschien kan een ander bedrijf dan beter het traject overnemen.
Gaandeweg hebben partijen dan ook hun strategie aangepast. Opdrachtgevers zijn meer regie gaan voeren. Ze houden zich meer bezig met de diagnose, zodat ze gerichter in kunnen kopen. Daarnaast voeren ze vaker voortgangsoverleg en is er meer contact tussen de consulent van het re-integratiebedrijf en de casemanager bij de gemeente. Ook is er meer stabiliteit op de markt gekomen doordat UWV en gemeenten vaker meerjarige contracten afsluiten of contracten met opties tot verlenging bij goed functioneren. Bovendien hebben UWV en gemeenten meer oog gekregen voor kwaliteit van de geboden dienstverlening bij de gunning van opdrachten (RWI, 2006).De effectiviteitscijfers van UWV voor de WW-trajecten lijken het hiervoor geschetste beeld ook te bevestigen. Daarin is een dip te zien bij de start van de aanbestedingen en de private markt. Vanaf 2002 stijgen de cijfers weer (De Graaf-Zijl, 2006, Groot et al, 2008).
Ook de introductie van de Wet Werk en Bijstand in 2004 heeft gevolgen gehad voor de re-integratiemarkt. Door de Wet Werk en Bijstand hebben gemeenten meer financiële prikkels gekregen om hun uitkeringsbestand zo klein mogelijk te houden. Hoewel gemeenten vooral meer zijn gaan doen aan het voorkomen van instroom in de bijstand, lijken ook de resultaten van re-integratie sindsdien te verbeteren. Uit Groot et al (2008) blijkt een stijgende lijn in 2004 en 2005 voor de effecten van re-integratietrajecten op de gemeentelijke markt.

Zijn er dan grote stijgingen in de netto-effectivitieit te verwachten?
Nee, hoewel een verbetering ten opzichte van de huidige resultaten mogelijk is, moeten we niet al te hoge verwachtingen koesteren. De Koning et al (2005) hebben een uitgebreide literatuurstudie uitgevoerd naar actief arbeidsmarktbeleid (incentives voor werkzoekenden, bemiddeling, scholing, instroomsubsidies, gesubsidieerde arbeid). Op basis hiervan concluderen zij dat over het algemeen actief arbeidsmarktbeleid vaker een positief effect dan negatief of geen effect heeft op de kans op werk van een deelnemer. Voor incentives voor uitkeringsgerechtigden (sancties, bonussen, controle, e.d), bemiddeling en instroomsubsidies voor werkgevers is de balans zelfs duidelijk positief. Scholing biedt een gemengd beeld. Qua orde van grootte van het effect van actief arbeidmarktbeleid moet men volgens De Koning eerder denken aan een effect van vijf tot tien procentpunt dan een verdubbeling van de kans op werk.

3 Conclusie

Er is jaarlijks 2 miljard beschikbaar voor re-integratie. Daarvan besteden UWV en gemeenten circa de helft aan re-integratietrajecten. De andere helft besteden ze aan ander zaken als re-integratievoorzieningen en gesubsidieerde arbeid. Daarvan is niet bekend wat de huidige resultaten zijn.

Van het geld dat UWV en gemeenten besteden aan trajecten zijn de resultaten nu wel bekend. *Na* een traject heeft gemiddeld 41% van de kandidaten werk. Maar slechts een klein deel daarvan vindt *door* het traject werk. De kosten van de trajecten en de bespaarde uitkeringen wegen dan ook niet tegen elkaar op. Of de maatschappelijke kosten en baten van re-integratietrajecten, dus inclusief zaken als extra productiviteit, verbeterde veiligheid, afname van de criminaliteit, verlies aan vrije tijd, wel toenemen, valt nog te bezien. De conclusies uit de eerste onderzoeken stemmen niet heel optimistisch. Bovendien zijn er voor het bereiken van dit soort neveneffecten alternatieve en wellicht goedkopere maatregelen denkbaar.

Tegenover deze sombere conclusies staan gelukkig ook een paar positieve noten. Er gaat van re-integratie een positief effect uit op het zoekgedrag van andere werklozen. Alternatieve maatregelen om dit zogenaamde dreigeffect te bereiken, verlagen van de uitkeringen en meer sancties, zijn om politieke redenen waarschijnlijk minder aantrekkelijk. Daarbij kunnen de resultaten van de re-integratietrajecten nog verbeteren. Dit kan door het inzetten op meer maatwerk, trajecten voor degenen die het nodig hebben en niet voor mensen die zelf wel een baan kunnen vinden. De resultaten kunnen ook verbeteren door de professionalisering van het opdrachtgeverschap die ingezet is. Opdrachtgevers houden in vergelijking met enkele jaren terug bij hun aanbestedingen meer rekening met kwaliteit en resultaat en wat minder met alleen een lage prijs. De markt is in stabieler vaarwater gekomen door de spreiding van de aanbestedingen, de langere contracten en contracten met opties tot verlenging bij goed presteren. Toch hoeven van re-integratietrajecten geen wonderen verwacht te worden. Buitenlandse ervaringen leren ons dat verbeteringen in de resultaten mogelijk zijn, maar dat de ruimte voor verbetering niet al te groot is.

M. Buurman

* Onderzoeker aan de Erasmus School of Economics

Literatuur

Black D. A., J. A. Smith, M. C. Berger and B. J. Noel (September 2003), Is the Threat of Reemployment services more effective than the services themselves? Evidence from a random assignment in the UI System, *The American economic review,* p. 1313-1327.

CPB, (2007), *De maatschappelijke kosten en baten van re-integratie,* CPB-notitie tbv ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid.

Graaf-Zijl M. de, I. Groot, .P.Hop (2006), *'De weg naar werk', Onderzoek naar de doorstroom tussen WW, bijstand en werk, vóór en na de SUWI operatie,* Onderzoek uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen.

Groot I., M. de Graaf-Zijl, P. Hop, L. Kok, B. Fermin (TNO), D. Ooms (TNO), W. Zwinkels (TNO) (2008) *, De lange weg naar werk: Beleid voor langdurig uitkeringsgerechtigden in de WW en de WWB*, Onderzoek uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen

Groot, I., M. de Graaf-Zijl, P. Hop, L. Kok, B. Fermin (TNO), D. Ooms (TNO), W. Zwinkels (TNO), (2007), *Effect re-integratietrajecten op de uitgaven aan sociale zekerheid,* SEO economisch onderzoek in opdracht van het ministerie van SZW.

Kok, L., D. Hollanders, J. P. Hop (2006), *Kosten en baten van re-integratie*, In opdracht van Boaborea, Gefinancierd door Stichting Instituut Gak

Koning, J. De, A. Gelderblom, K. Zandvliet, L. van den Boom, (2005), *Effectiviteit van Re-integratie: de stand van zaken,* literatuuronderzoek in opdracht van het ministerie van sociale zaken en UWV.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2008), *Rapport beleidsdoorlichting re-integratie,* Den Haag.

Raad voor Werk en Inkomen (2004), *Naar een werkende arbeidsmarkt,* Beleidskader werk en inkomen 2004, Den Haag.

Raad voor Werk en Inkomen (2006), *De route naar resultaat: re-integratiemarktanalyse 2006,* Den Haag.

Raad voor Werk en Inkomen, (2007), *Re-integratie van bijstandsgerechtigden: lust of last?* , RWI-zine nummer 21.

Sol E. (HSI/UvA), J.Castonguay (HSI/UvA), H. van Lindert (Orbis), Y. van Amstel (Orbis), (2007), *Work first werkt: Op weg naar evidence based-work first*, onderzoek in opdracht van Divosa.

De Volkskrant, Kamer: re-integratie faalt, donderdag 3 april 2008.

1 Zie bijvoorbeeld *de Volkskrant*, 3 april 2008.

2 Met dank aan Pierre Koning voor commentaar op een eerdere versie.

3 Hierbij is geen rekening gehouden met effecten van trajecten op anderen, zoals verdringing van anderen van de arbeidsmarkt.